

חדשות | משפט ופלילים

פרשנות | לוי הרחיק לכת בתוכניתו מעבר לנדרש, והוכיח שמטרתה אינה תיקון אלא נקמה והרס

אין צורך במצבור של פסקת התגברות, פוליטיזציה במינוי שופטים ורוב מיוחד בהרכב בג"ץ כדי לפסול חוק; די באחד מהם כדי לרסק את הביקורת השיפוטית על חוקי הכנסת. כך, במסווה של רפורמות, מתרחש חיסול ממוקד במערכת האיזונים בישראל החלשה ממילא

מרדכי קרמניצר 18:30, 05 בינואר 2023 עקוב

הניסיון לתלות את מחול השדים שאנו נמצאים בעיצומו אך ורק ברצונו של נתניהו לחמוק ממשפטו - אינו משכנע. מדובר בהסבר, אבל בהסבר חלקי בלבד. האמת היא שהאג'נדה שפרס שר המשפטים יריב לוין נמצאת על סדר היום הציבורי והפרלמנטרי מזה כ-15 שנים לפחות, לרבות הצעות חוק שמתייחסות לנושאים השונים שהועלו עתה על ידי לוין.

יותר מזה, בתקופה הזו העבירה הכנסת חוקים אנטי-דמוקרטיים, כמו חוק היישובים הקטנים, חוק הנכבה, חוק ההדחה וחוק יסוד הלאום. אישים פוליטיים מעטים, כמו דן מרידור ומשה כחלון, מילאו בעבר תפקיד חשוב במניעת סחף מלא. בקואליציה הנוכחית, ככל הנראה, אין להם מחליפים. גם הטענה שנתניהו הגן בגופו על הדמוקרטיה שלנו מספקת הסבר חלקי. הסבר מלא יותר נעוץ בכך שדעת הקהל לא היתה אז בשלה לשינוי משטרי כזה. בכירי הקואליציה מעריכים כעת שנוצרה בשלות כזו, ולכן הוציא לוין את חרב המאכלת מנדנה.

לוין וחבריו לא שקטו כל השנים הללו על השמרים. הם הובילו מסע שקרי שבו תיארו, ללא כל בסיס, את שופטי בית המשפט העליון כשמאלנים ואנטי-ציונים. כבר למדנו ששקר שבעלי השפעה חוזרים עליו באינטנסיביות נכנס ללבבות. בייחוד כשהוא בנוי על השנאה של מי שנתפשים כאליטה.

שקרית גם הטענה שהמשפטנים מנעו, כל העת, מן השלטון הנבחר למשול. נדיר מאוד שיועצים משפטיים מציבים מחסום בפני צעד שלטוני בטענה שהוא

בלתי חוקתי או בלתי חוקי. הרוב המכריע של העתירות לבג"ץ נדחה. בקרוב לשלושים שנה פסל בית המשפט 22 הוראות חוק, בזמן שהכנסת חוקקה באין מפריע אלפי חוקים. אם קיימת בעיה של משילות, והשלטון בישראל רחוק מלהיות יעיל, צריכים המושלים לפשפש בהתנהלות שלהם-עצמם ולא לתלות את הקולר במשפטנים כבשעיר לעזאזל. כאשר יכריעו את הייעוץ המשפטי ואת מערכת המשפט, ועדיין לא ישכילו למשול כהלכה — את מי יאשימו?

הצעדים שלוין מנה מתאפיינים בכך שהם הולכים הרבה מעבר לדרוש, גם לפי שיטתם של מבקשי נפשה של הרשות השופטת. אין צורך במצבור של פסקת התגברות, פוליטיזציה במינוי שופטים ורוב מיוחד בהרכב לשם פסילת חוק. די באחד מהם כדי לרסק את הביקורת השיפוטית על חוקים. הווה אומר — מדובר במהלך רווי עוינות ואיבה, של התחשבנות ונקמה, בהרס גרידא שאין כל קשר בינו לבין תיקון. במסווה של רפורמות, מתרחש חיסול ממוקד, ובשם האיזונים והריסונים — מוחרב המבצר האחרון במערכת האיזונים הישראלית, שהיא גם עתה חלשה מאין כמותה.

למה באמת נדרש מבחינת השלטון לגזול את עצמאותם של הייעוץ המשפטי העצמאי (וברור לגמרי שאחרי המשרדים הממשלתיים, יגיע תור היועץ המשפטי לממשלה) ושל הרשות השופטת? כדי להשליט בישראל עליונות יהודית — לאומנית ודתית, הפוגעת באין מפריע בשוויון, בחופש הביטוי, בחופש מדת ובסובלנות; כדי להחריף את מעמדם של החילונים כחמורם של החרדים; כדי להשתלט על שטחי הגדה המערבית, גם אלה שבבעלות פרטית, ולהתפרע שם באין מפריע; וכדי להתעמר במבקשי מקלט. באותה הזדמנות, תובטח גם שחיתות שלטונית ללא הגבלה, לרבות מינויים פוליטיים של אנשים בלתי כשירים, שיחריבו כל חלקה של ממשל רציונלי ואפקטיבי.

במקביל לחיצים הנורים בבית המשפט, מפגינה הכנסת בימים אלה את מלוא עליבותה: היא מעמידה את עצמה כרשות מכוננת המוקדת על חקיקת יסוד לטובת אינטרס אישי של עבריין חוזר (דרעי), שעל הדרך גם הולך שולל את בית המשפט שדן בעברות האחרונות שלו, ומנמיכה, ללא בושה, את הסטנדרט של טוהר המידות. היא מעמידה עצמה כרשות מחוקקת לרשות נחמותיו המסוכנות של השר לביטחון לאומי, עוד לפני שהספיק להיכנס לתפקידו, כדי להכפיף את

שלטון החוק (ואת משמר הגבול) לשלטון היחיד של השר.

ראש ממשלה, שהוא נאשם בפלילים חמורים, פועל בניגוד עניינים מובהק — בוחר בשרים שתהיה להם השפעה על גורלו המשפטי, כמו שר המשפטים והשר לביטחון לאומי. הוא, הנאשם, אמור — מבחינת החוק — לדאוג לטוהר המידות של שריו; ובאופן לא מפתיע — מינוי השרים כותש כל אמת מידה של טוהר מידות. למעשה, השלטון נתון בידי ראשי הסיעות של הקואליציה, היכולים לעשות ככל העולה על רוחם, ולכך קוראים דמוקרטיה המממשת את רצון העם. מדובר במכירה כללית של כל סטנדרט — מי שלא יכול היה להתמנות לשר או לעובד ציבור עומד בראש הרשות המבצעת. מי שלא היה מתמנה לקופאי של עסק, והורשע בעבירות מס, יהיה שר האוצר.

בעלי הכוח השלטוני מחוקקים נורמות עבור עצמם כדי להיטיב עם עצמם, ונגד טובת הציבור — כך לעניין טוהר המידות, כך גם לעניין סבירות הפעולה השלטונית. התנהגות סבירה נדרשת מכל מי שפועל כנאמן עבור אחר. בעל המכולת המפקיד את העסק שלו בידי אחד מעובדיו לזמן מה רשאי לצפות, לפי הדין, שאותו עובד ינהג בסבירות. ואולם בבית המדרש של לוי, ראש הממשלה ושריו יהיו פטורים מחובה זו.

במלים אחרות: כל מה שאנו חוזים בו מרגע הקמת הממשלה (ועוד לפני כן, בהסכמים הקואליציוניים) מלמד עד כמה לא ניתן לסמוך עליה כי היא רואה לנגד עיניה את טובת הציבור, את נחיצותם של איזונים וריסונים, ואת החיוניות של מערכות ייעוץ משפטי עצמאיות ומקצועיות. בניגוד לכך, מציע לוי להחריב את העצמאות והמקצועיות של המערכות הללו.

יהיה קשה לעצור את הסחף המסוכן הזה. הקואליציה מגובשת למדי. מולה ניצבת אופוזיציה מסוכסכת, נטולת הובלה מוסכמת; ומה שעוד יותר חמור — יש בתוכה גורמים שעד לא מזמן היו שותפים נאמנים של נתניהו למהלכים אנטי-דמוקרטיים, כשם שהיו שותפיו לתפישה של עליונות יהודית.

היכולת לעמוד בפרץ היא רק בידי הציבור. רק התגייסות ציבורית רחבה, תקיפה ובלתי מתפשרת עשויה להועיל. להתגייסות מזו יש סיכוי משום שעכשיו ברור שהמהרסים, שכמו תמיד באים מתוכנו, אינם רק ליד הגדרות. הם פרצו פנימה.

אם יינתן להם מבוקשם, תאבד ישראל את כל מה שהיה יפה וטוב בה. אם יעלה בידם להשיג כוח שלטוני בלתי מוגבל, יהיה עמל הדורות בהקמת המדינה והקורבן העצום שבלעדיו לא הייתה קמה ומתקיימת — לשווא.

לחצו על הפעמון לעדכונים בנושא:

 יריב לוין בנימין נתניהו אריה דרעי